

Iveland kommune

Forslag til

Planstrategi

2024-2027

Innhold

Innledning	1
Rammer for planleggingen	2
Plansystemet	5
Hovedutfordringer	7
Satsingsområder	9
Planbehov	10
PRIORITERTE PLANOPPGAVER 2024 – 2027	13

Innledning

Planstrategien har som mål å skape en felles forståelse mellom kommunestyret og administrasjonen av kommunens planverk og hvilke planer som bør utarbeides eller endres i valgperioden, for å legge til rette for ønsket utvikling i kommunen. Arbeidet med kommunal planstrategi gir en systematisk vurdering av kommunens planbehov, slik at kommunen kan møte aktuelle utfordringer.

Denne planstrategien tar utgangspunkt i utfordringene og målene som er løftet fram i kommuneplanens samfunnsdel. Den gir en oversikt over hvilke planer som vurderes som nødvendige i perioden fram til 2027, og hvilke planer kommunedirektøren anbefaler å sette i gang med. Dokumentet viser også hvordan planene henger sammen, til nytte for både politikere, administrasjon og innbyggere.

Rammer for planleggingen

Bærekraftig utvikling og FNs bærekraftsmål

Figur 1 FN's bærekraftsmål

Bærekraftig utvikling handler om å sørge for at menneskene som lever i dag får det de trenger, uten å gjøre det vanskelig for de som kommer etter oss. For å sikre en bærekraftig utvikling har FN laget 17 mål som er en global plan for å stoppe fattigdom, minske forskjeller og stoppe klimaendringene innen 2030. Norge har sagt ja til å jobbe mot disse målene.

FNs bærekraftsmål er delt inn i tre dimensjoner; klima og miljø, økonomi og sosiale forhold: Klima og miljø-dimensjonen handler om å endre måten vi lever på for å stoppe klimaoppvarming, og for å tilpasse oss klimaendringene som skjer. FNs naturpanel sier også at naturen aldri før har vært så truet som den er i dag. Den økonomiske dimensjonen handler om å sørge for at mennesker og samfunn har økonomisk trygghet. Den sosiale dimensjonen handler om å sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv. Bærekraftsmålene er avhengig av hverandre. For å få en bærekraftig utvikling, et bærekraftig lveland, må vi tenke på alle målene samtidig. Det betyr at alle beslutninger må være bærekraftige.

Nasjonale forventninger til kommunal planlegging

De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging lages hvert fjerde år. Dette er en liste med mål og viktige ting regjeringen vil at fylkeskommuner og kommuner skal jobbe ekstra med de neste årene for å gjøre stedene våre bedre. For perioden 2023-2027 har regjeringen pekt ut fem hovedområder de synes er spesielt viktige:

1. Samordning og samarbeid i planleggingen
2. Trygge og inkluderende lokalsamfunn
3. Velferd og bærekraftig verdiskaping
4. Klima, natur og miljø for framtida
5. Samfunnssikkerhet og beredskap

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027](#)

Regionplan Agder 2030

Regionplan Agder 2030 er et overordnet strategisk styringsdokument for hele Agder. Den ble først vedtatt i 2019, og så vedtatt i revidert utgave i oktober 2024. Formålet med Regionplan Agder 2030 er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår.

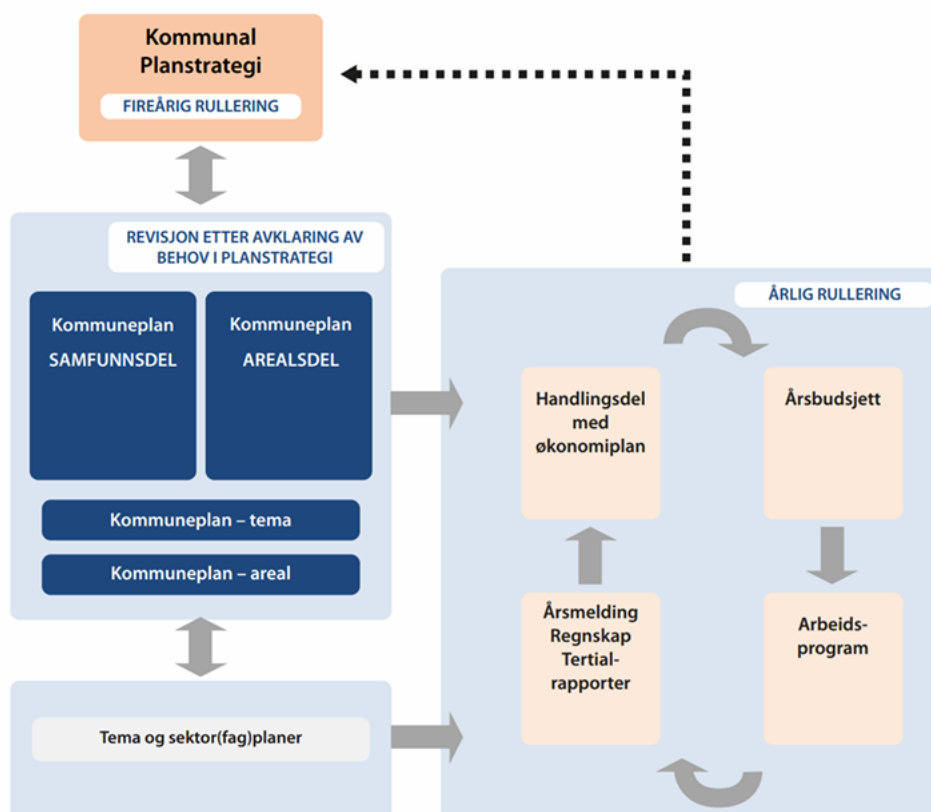
Figur 2 Forsidebilde av nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027

Risiko- og sårbarhetsanalyse for AGDER – ROS-Agder

Statsforvalteren har siden 2011 utarbeidet felles risiko- og sårbarhetsanalyse for Agder. ROS Agder 2024 skal bidra til økt kunnskap og bevissthet om risiko og sårbarhet i fylket. Det skal være en felles plattform for å forebygge uønskede hendelser og styrke samordningen av det regionale arbeidet med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering. ROS Agder følges opp med en egen fireårig oppfølgingsplan med ansvarsavklaringer og prioriterte tiltak som skal oppdateres årlig.

Plansystemet

I forbindelse med planstrategien benytter kommunedirektøren anledningen til å gjennomgå og definere kommunens plansystem. Et mer oversiktlig plansystem skal gjøre det enklere å ta riktige beslutninger, sikre politisk forankring og bidra til en mer effektiv og samordnet utvikling av kommunen.

Figur 3: Plansystemet

Planstrategien

Planstrategien sin rolle i plansystemet er at den avklarer hvilke planer kommunen skal lage i løpet av valgperioden, altså de neste fire årene.

Kommuneplanen

Kommuneplanen er kommunens viktigste overordnede styringsdokument. Den gir retning for hvordan Iveland-samfunnet og arealene skal utvikle seg i årene fremover. Kommuneplanen består av to deler:

- **Samfunnsdelen**

- Fastsetter de langsiktige utviklingsmålene for kommunen
- Danner grunnlaget for kommunens øvrige planer.
- Inkluderer en arealstrategi som beskriver prinsippene for arealbruk.

- **Arealdelen**

- Konkretiserer målene i samfunnsdelen ved å fastsette arealbruk.
- Bestemmer hvordan kommunens arealer skal brukes.
- Er juridisk bindende.

Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan

Kommuneplanen følges opp med en handlingsdel og økonomiplan (HØP), for en fireårsperiode, som gir grunnlag for å prioritere ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer. HØP er derfor et svært viktig verktøy for å vurdere og prioritere satsingsområdene og målene vi har satt oss. HØP skal rulleres årlig sammen med kommunens budsjett.

Konkretisering av kommuneplanen

For å sikre at kommuneplanens mål blir fulgt opp, konkretiseres den gjennom temaplaner og handlingsplaner.

- **Temaplaner**

- Omfattende planer innen spesifikke samfunnsområder.
- Beskriver utfordringsbildet og gir en bredere drøfting av satsingsområder.
- Inneholder både **mål og tiltak**.

- **Handlingsplaner**

- Operasjonaliserer strategier og politiske vedtak gjennom **konkrete, tidsbestemte tiltak**.
- Skal beskrive hvordan tiltak skal finansieres og hvem som har ansvar for oppfølging.

Hovedutfordringer

Befolkningen blir eldre, og tjenestebehovet endrer seg

I likhet med resten av landet står Iveland kommune overfor store demografiske endringer de neste tiårene. Befolkningen blir eldre, flere hjemmeboende med sammensatte behov, økning i psykiske helseutfordringer og rusproblematikk, samt utfordringer med rekruttering av arbeidskraft vil påvirke tjenestebehovet i årene som kommer samtidig som andelen yrkesaktive synker.

Ifølge SSB kan antallet innbyggere over 80 år mer enn tredobles innen 2050, mens antall barn i barnehage og skole forventes å falle.

Riksrevisjonens nylige undersøkelse av eldreomsorgen understreker behovet for langsiktig planlegging av kapasitet, kompetanse, boligtilbud og tjenesteutvikling for å møte den demografiske utviklingen.

Økte brukerkrav, flere tjenestemottakere og en strammere økonomi krever at vi prioriterer og omfordeler ressurser. Vi må vri ressursene fra oppvekstsektoren til eldreomsorg for å møte det økte behovet for omsorgstjenester og sikre at tilbudene forblir bærekraftige.

Vi har flere som faller utenfor

Iveland har en høyere andel innbyggere utenfor arbeidslivet, med lav inntekt eller på uføretrygd. Blant barn lever 17 % i husholdninger med vedvarende lavinntekt, høyere enn snittet i både Agder og Norge. Utenforskap blant unge (15–29 år) er også en utfordring, med 12,3 % uten jobb, utdanning eller arbeidsmarkedstiltak. Dette kan gi negative konsekvenser, særlig for psykisk helse.

Iveland har også en høy uføreandel, hvor 21,5 % mottar uføretrygd – mer enn dobbelt så mye som landsgjennomsnittet. Blant unge under 30 år er andelen 4,8 %. For å redusere utenforskap må kommunen styrke innsatsen for utdanning, arbeid og sosial deltakelse.

Et klima i endring

Klimaendringene berører oss alle, også i Iveland, og vi må forholde oss til de utfordringene de bringer. For Agder er det ventet at kraftig nedbør vil øke både i intensitet og hyppighet, noe som kan føre til mer overvann og økt flomfare, spesielt i mindre bekker og elver. Økt nedbør gir også større risiko for jord-, flom- og sørpeskred.

Samfunnssikkerhet og beredskap

I årene som kommer, står kommunene overfor et mer komplekst og uforutsigbart risikobilde, preget av ekstremvær, digitale trusler og sårbarhet i kritisk infrastruktur. For å sikre trygghet og robusthet må kommunene i Agder styrke beredskapen gjennom oppdaterte analyser, tydelige planer og tett samarbeid på tvers av sektorer.

Mangel på arbeidskraft

Kommunen opplever at det er utfordrende å rekruttere nye ansatte. Utfordringen er størst innen omsorg, men også oppvekstsektoren melder om utfordringer eksempelvis ved at det er vanskelig å tiltrekke seg mannlige søkere. Man regner med at utfordringene med å tiltrekke seg kompetanse ikke blir mindre med årene. Med bakgrunn i at kommunen har ansvar for en rekke velferdstjenester og andre oppgaver som stiller store krav til kompetanse, er det avgjørende at kommunen retter oppmerksomheten mot rekruttering for å sikre gode tjenester til innbyggerne i årene som kommer.

Satsingsområder

Iveland kommune skal være et godt sted å leve hele livet og for å nå denne visjonen har kommunen 4 satsingsområder og 12 mål vi skal styre etter i årene fremover.

Et av satsingsområdene er inkludering og fellesskap. Iveland kommune ønsker å legge til rette for et samfunn der alle borgere føler seg velkomne, respekterte og likeverdige, og hvor alle har like muligheter til å delta aktivt, bidra til fellesskapet og nyte godt av samfunnets goder.

Iveland skal være et godt sted å bo og leve hele livet. Dette innebærer å ha trygge og gode oppvekstvilkår, ha muligheter for å skaffe seg en egnet bolig og ha muligheter til arbeid i lokalt næringsliv. Siden Iveland er en kommune med relativt store avstander, med mange som pendler, er det viktig å ha et godt veinett. For at alle innbyggere skal kunne trives og kunne delta på ulike aktiviteter, er det viktig å forbedre dagens kollektivtilbud. Videre blir befolkningen stadig eldre og vi må derfor legge til rette for et aldersvennlig lokalsamfunn.

Iveland kommune vil ha en utvikling som tar hensyn til klimaendringene og tar vare på naturen. Samfunnssikkerhet er også viktig for at Iveland skal være en trygg kommune å leve i

De ansatte er kommunens viktigste ressurs og det er helt avgjørende for kommunens fremtidige tjenesteproduksjon at vi klarer å beholde og rekruttere dyktige ansatte.

Planbehov

For å sikre en helhetlig og effektiv planlegging har vi først vurdert om dagens kommuneplan – både samfunnsdelen og arealdelen – fortsatt gir et godt grunnlag. Deretter ser vi på hvert av satsingsområdene i samfunnsdelen og vurderer hva som kreves for å komme fra mål til handling. I noen tilfeller kan nye eller reviderte planer være nødvendige, i andre holder det å justere eksisterende planer. Målet er å sikre at kommunens planer er relevante, prioriterte og gjennomførbare – ikke at vi planlegger mer enn vi trenger.

Kommuneplanens samfunnsdel

Samfunnsdelen handler om hvilke mål politikerne har for fremtiden i Iveland. Dette kan være alt fra hvordan skolen skal være, til hva slags fritidstilbud vi skal ha, og hvordan eldre skal ha det. Iveland kommune sin samfunnsdel ble vedtatt 17. oktober 2024. Den inneholder fire satsingsområder og tolv mål som kommunen skal jobbe etter de neste ti årene. Planen har god støtte fra kommunestyret og forklarer kommunens utfordringer. Kommunedirektøren anbefaler at kommuneplanens samfunnsdel videreføres i denne kommunestyreperioden.

Kommuneplanens arealdel

Arealdelen handler om hvordan vi skal bruke ulike områder i kommunen for å nå målene i samfunnsdelen. Her bestemmes det blant annet hvor vi kan bygge nye hus, hytter og butikker, og hvordan vi skal sikre nok plass til dette. Arealdelen ble vedtatt i oktober 2020. Etter vedtak av kommuneplanens arealdel, har kommunen vedtatt en ny samfunnsdel (2024).

Kommuneplanens arealdel holder fortsatt en grei kvalitet. Men slik arealdelen er utformet, er arealdelen en forholdsvis statisk plan som gjør den mindre brukervennlig etter hvert som tiden går. I en kommune som Iveland hvor kommuneplanen gjelder for en stor del av kommunen, så vil arealdelen ligge til grunn for en stor del av den kommunale byggesaksbehandlingen. Bestemmelsene er spesielt viktige for framtidig byggesaksbehandling. Utvikling på utforming av nye bestemmelser og tolkninger av eldre bestemmelser endrer seg fort med f.eks bruk av digitale verktøy som KI.

Klima vil være en del av kommuneplanens arealdel. Det anbefales ikke å lage en egen klimaplan, men at dette bakes inn i arealdelen.

Som en del av kommuneplanens arealdel, bør det utarbeides en kommunal boligplan. Målet med denne planen bør være å få flere til å bosette seg i kommunen og at bosettingen skjer i kommunens sentrale områder hvor infrastrukturen allerede foreligger. Planen bør se på dagens tiltak, evaluering og resultater av dette, samt en konkret plan for veien videre. Kommunen har i dag flere ferdig regulerte tomter som er klare for utbygging. Er disse områdene attraktive nok og hva kan kommunen gjøre for å stimulere eller å forskuttere nye boliger?

Kommunedirektøren anbefaler at arealdelen revideres. Det vil si at bestemmelser og kart oppdateres til dagens standard og utfordringer som byggesaksbehandlingen møter. Det kan gjøres eventuelle endringer i plankartet som kommer av ny samfunnsdel.

Overordnet ROS-analyse

Det foreligger en overordnet ROS-analyse som tar stilling til kommunens overordnede beredskap. Gjeldende plan er vedtatt i 2025.

Kommunedirektøren foreslår å videreføre gjeldende plan.

Overordnet kompetanseplan

Det er viktig å ha en plan for hvordan man skal holde på og videreutvikle egne ansatte, samt sørge for rekruttering. Dette gjelder spesielt innenfor helse og omsorg som vil få store utfordringer med den økende eldrebølgen som etter hvert kommer.

Kommunedirektøren foreslår å lage en ny plan for dette.

Kvalifisert for fremtiden

Gjeldende plan ble vedtatt i oktober 2022. Videre oppfølging må ses i sammenheng med politisk sak om evaluering og grunnlag for ny oppvekstplan fra 2026.

Kommunedirektøren anbefaler at kommunalområdene helse og oppvekst jobber videre med det pågående arbeidet.

Kommunedirektøren anbefaler at dette jobbes videre med.

Overordnet plan for helse, velferd og omsorg

Dette er en ny plan som bør gi retning for bærekraftige tjenester, forebygging, mestring, samhandling, prioritering, kompetanse, rekruttering og økonomisk bærekraft.

Kommunedirektøren foreslår å lage en ny plan for dette.

PRIORITERTE PLANOPPGAVER 2024 – 2027

I tabellen under står alle de planene som er foreslått at man skal revidere for å nå målene.

Planoppgave	Status	Start	Periode	Vedtak	Satsingsområde
Kommuneplanens handlingsdel- og økonomiplan med årsbudsjett	Årlig revidering				Overordnet plan
Kommuneplanens samfunnsdel	Videreføres				
Kommuneplanens arealdel	Revisjon	2027	2027-2035	2028	Overordnet plan
Plan for helse, omsorg og mestringsplan	Ny plan	2027	2027-2035	2027	Overordnet plan
Kvalifisert for framtida	Revisjon	2026	2026-2028	2027	Overordnet plan
Kompetanseplan	Ny plan	2026	2027-2035	2027	Overordnet plan

Iveland kommune Telefon: 37 96 12 00
Frikstadveien 20 e-mail: post@iveland.kommune.no
4724 Iveland www.iveland.kommune.no

